8.12.2025

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ympäristöministeriön vastine;

Kansalaisaloite KAA 5/2025 vp – Suomen vesistöt eivät ole vihreän siirtymän kaatopaikkoja

Juhani Gustafsson
Ympäristöneuvos

Erja Werdi
Lainsäädäntöneuvos

Sulfaatin ja ksantaattien tutkimuksesta

- Useita tutkimushankkeita sulfaatin ja ksantaattien vaikutuksista vesiympäristössä sekä ksantaattien mittausmenetelmän kehittämisestä.
- Mallintamisen merkityksestä ja epävarmuudet luvituksen yhteydessä, haitallisten aineiden seurantatiedon kattavuus ja ajantasaisuus
- **Ympäristöministeriön vastine:**
  - *Ympäristönsuojelulain perusteella tapauskohtainen harkinta siitä, milloin toiminnan lupaedellytykset täyttyvät ja mitä määräyksiä lupaan sisällytetään. Harkinnassa sovelletaan vesien tilan tavoitteita ja heikentämättömyysvaatimusta koskevia vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain säännöksiä.*
  - *Vesienhoidon sitovien ympäristötavoitteiden myötä vaatimukset arvioida hankkeiden vesistövaikutuksia lupaprosessissa ovat lisääntyneet. Saatavilla oleva tieto vesimuodostumasta ja sen tilasta vaikuttaa ratkaisevasti mallinnuksen tuloksiin ja tosiasiana mallinnukseen liittyy epävarmuutta. Mallien avulla vähennetään päätöksenteon epävarmuutta Lisäksi mallit pystyvät tuottamaan arvion tulosten epävarmuudesta.*
  - *Haitallisten aineiden sekä vesimuodostumien suuren lukumäärän sekä rajallisen resurssin vuoksi valtion kustantama seuranta perustuu riskiperustaiseen priorisointiin, kartoitusten käyttöön sekä ainekohtaisesti räätälöityihin näytematriiseihin,. Seuranta kohdennetaan kuormituksen määrää ja lähdettä edustaviin vesimuodostumiin sekä referenssivesimuodostumiin.*
  - *Ympäristöministeriö kannattaa tutkimusta ja tiedon lisäämistä vesiin johdettavien päästöjen vaikutuksista.*

Raja-arvoista ja ympäristönlaatunormeista

- Suomen ympäristökeskus on esittänyt asetukseen 1022/2006 lisättäväksi sulfaatin ympäristönlaatunormin pehmeille pintavesille ja tulee lausunnon mukaan myöhemmin esittämään myös ympäristönlaatunormin koville pintavesille sekä rannikkovesille.
- Akkuteollisuus ry:n näkemys on, että tiukat sulfaatin raja-arvot johtaisivat kohtuuttomiin investointeihin.
- Teknologiateollisuus ry toteaa lausunnossaan, että velvoittavien sulfaatin yleisraja-arvojen säätäminen ei ole tarpeen, sillä olemassa oleva ja EU-tasolla kehittyvä sääntelykehikko riittää varmistamaan sekä vihreän siirtymän hankkeiden ympäristövastuun toteutumisen että vesistöjen hyvän tilan säilymisen

Raja-arvoista ja ympäristönlaatunormeista

- Kaivosteollisuus tuo lausunnossaan esiin, että eri ksantaattiyhdisteiden ominaisuudet eroavat ja niiden hajoamisnopeus ja ympäristölle haitallinen pitoisuus vaihtelevat. Lausunnon mukaan ksantaateille ei ole tarkoituksenmukaista laatia raja-arvoa.
- Lisäksi kaivosteollisuus toteaa, että EU:n komissio ottaa ksantaatit ja sulfaatit tarkempaan valmisteluun ja aikoo toteuttaa teollisuudelle suunnatun kyselyn vuoden 2026 aikana.
- Suomen ympäristökeskus toteaa, että nykyisin ksantaattien käyttöä ei säännellä EU-tasolla. Eikä millään EU-maalla ei ole ksantaatteja vesipuitedirektiivin mukaisina kansallisina haitallisina.
- Suomen ympäristökeskus ei ole ehdottamassa ympäristöministeriölle ksantaattien lisäämistä valtioneuvoston asetuksen kansallisina haiita-aineina. Syke kuitenkin pitää tärkeänä, että tutkimus- ja kehitystyötä ksantaattien haitallisuuden selvittämiseksi edistetään.

Raja-arvoista ja ympäristönlaatunormeista

- **Ympäristöministeriön vastine:**
  - *Lainsäädännössä keskeinen säädös on vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annettu valtioneuvoston asetus (1022/2006, jäljempänä VNA). Suomen lainsäädännössä perussäännökset ovat lain tasolla vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa (1299/2004) ja mm. sen asetuksenantovaltuuksien nojalla ainekohtainen sääntely sijoittuu PL 80 §:ään perustuen asetustasolle.*
  - *EU:ssa vireillä olevassa vesidirektiivien muutoksessa ei ole mukana sulfaateille ja ksantaateille raja-arvoja, kuten ympäristöministeriö on tuonut esille kuulemisessa 3.10.2025.*
  - *Ympäristöministeriössä on tarkoitus käynnistää EU:n vesidirektiivien muutosten kansallisen täytäntöönpanon säädöshanke, kun direktiivimuutokset on tulleet virallisesti voimaan. Säädöshanke aloitettaisiin alkukeväällä 2026. Säädöshankkeessa käsiteltäisiin alustavan virkakuntatasoisen arvion mukaan sekä laintasoisia säännöksiä että VNA:n sisältöä. Valmistelussa olisi tarkoitus käsitellä myös Suomen ympäristökeskuksen sulfaatteihin liittyvä ehdotus, joka sen lausunnon mukaan tulee vielä täydentymään.*
  - *Ympäristöministeriö ei näe estettä sille, että nyt valiokunnan käsittelyssä olevan kansalaisaloitteen sulfaatteja sekä ksantaatteja koskevat ehdotukset käsiteltäisiin osana edellä mainittua alkavaa säädöshanketta.*

Raja-arvoista ja ympäristönlaatunormeista

- ***Ympäristöministeriön vastine***
  - *Ympäristöministeriö katsoo, että esitys ksantaattien lisäämisestä (kansallisen)haitallisten aineiden luetteloon ja niille raja-arvosta säätäminen olisi tässä vaiheessa ennenaikaista.*
  - *Asiaa olisi pohdittava siinä yhteydessä, kun valmistelu etenee EU-tasolla ja mahdollisesti komissio antaa ehdotuksen kyseisten aineiden osalta. EU-valmistelussa olisi mahdollista yhteensovittaa eri jäsenmaiden näkemyksiä ja ottaa huomioon ksantaattien erityispiirteet.*
  - *Mikäli päädyttäisiin jo nyt lisäämään raja-arvoja ksantaateille, olisi ehdotus eduskunnan päätöksen perusteella mahdollista sisällyttää edellä kuvattuun säädöshankkeeseen ja tulisi ratkaistavaksi valmistelun kuluessa.*
  - *Tutkimus- ja kehitystyö haitallisuuden selvittämiseksi on kannatettavaa EU:n laajuisesti.*

Haja- ja pistekuormitus

- Akkuteollisuus ry ja Kaivosteollisuus ry sekä Teknologiateollisuus nostivat lausunnoissaan esiin hajakuormituksen ja sen suhteen pistekuormitukseen.
- Teknologiateollisuus painotti, että vesien tilan parantamisessa paremmin kohdistaa kokonaisuuden kannalta suurimpiin kuormituslähteisiin, kuten hajakuormituksen hallintaan. Lisäksi Teknologiateollisuus ry tuo lausunnossaan esille, että sulfaatti-ionin poisto suurista vesimääristä on teknisesti mahdollista useilla menetelmillä.
- ***Ympäristöministeriön vastine***
  - *Sekä hajakuormituksen että pistemäisen kuormituksen vesistövaikutukset ovat hyvin selvillä seurantojen sekä lupamääräyksiin perustuvien tarkkailujen johdosta. Erityisesti peltoviljely happamien sulfaattimaiden alueella sekä kivennäismailla sijaitsevat metsät aiheuttavat merkittävän osan sulfaatin hajakuormituksesta.*
  - *Ympäristöministeriö yhtyy näkemykseen, että käytössä on tehokkaita sulfaatin poistomenetelmiä, joita velvoittaa käytettäväksi nykyisten säännösten puitteissa. Lisäksi ksantaattien pääsyä luonnonvesiin voidaan estää velvoittamalla lupamääräyksissä käyttämään ksantaattien hajoamisen varmistamiseksi riittäviä vesien hallintamenetelmiä.*

Lopuksi

- Ympäristöministeriö painottaa, että lainsäädännön muutoksia tulee joka tapauksessa arvioida tarkkaan ja monipuolisesti vaikutusten osalta.
- Sulfaatteja ja ksantaatteja koskevan uuden sääntelyn vaikutuksia tulisi arvioida lainvalmistelussa tavalliseen tapaan ainakin ympäristöön kohdistuvien vaikutusten, yritysvaikutusten (ml. vaikutukset uusiin hankkeisiin, olemassa oleviin lupiin sekä lupamääräyksiin) ja seurantaan kohdistuvien vaikutusten osalta. Arvioitaviksi tulisivat myös taloudelliset vaikutukset.
- Lisäksi tulisi arvioida vesidirektiivien (2022/0344 (COD), 8.10.2025, asiakirja 13706/25, linkki) muutoksiin sisältyvää sääntelyä siitä, jolla kansallisesti määritellyt haitalliset aineet siirretään pintavesien ekologisen tilan luokittelusta osaksi pintavesien kemiallista tilaa. Muutokset tulee kansallisesti saattaa voimaan viimeistään joulukuussa 2027.

Kiitos

Juhani Gustafsson
Ympäristöneuvos

Erja Werdi
Lainsäädäntöneuvos

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 4–10, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi